

Tribale Kunst en Cultuur

jaargang 2 - nummer 3 - september 2014

Colofon

Een abonnement op het tijdschrift "Tribale Kunst en Cultuur" is gekoppeld aan het lidmaatschap van de *Werkgroep Tribale Kunst en Cultuur*. In dit tijdschrift worden artikelen toegelaten, die zijn geschreven vanuit meerdere verschillende invalshoeken. Daarin vormen de tribale culturen en de etnografische kunst steeds een substantieel bestanddeel. De artikelen in dit blad zijn afkomstig van onze leden en van leden van een zustervereniging. Kopij is welkom!

De redactie is slechts redactioneel verantwoordelijk voor de inhoud van ingezonden artikelen.

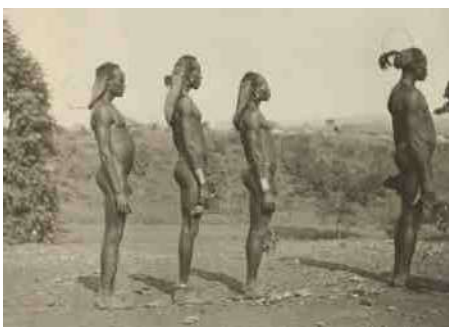
Een jaarabonnement/lidmaatschap kost binnen Nederland € 35,- per jaar. (partners samen € 50,-). Hiervoor ontvang je 4 nummers van het tijdschrift per jaar (maart – juni – september en december). Abonnee-lid kun je worden door je in te schrijven via *Inschrijfformulier A* op onze website
< www.tribalekunstencultuur.org >

Voor leden is de inhoud van de recente editie van dit tijdschrift in digitale vorm te lezen via de *besloten leden-pagina* van onze website. Voor niet-leden is een half jaar oude editie digitaal in te zien. Losse verkoopprijs per nummer € 8,- (bij verzending komt daar € 2,50 bij).

Via het *Contactformulier* op de website zijn zowel de redactie van dit tijdschrift als die van onze nieuwsbrief *Footprints* te bereiken.

Ook het bestuur is via het contactformulier bereikbaar.

Voor mededelingen en korte stukjes verwijzen we graag naar onze nieuwsbrief *Footprints*.

www.jjpvoyages.fr/ethiopie2.htm

Bij deze foto, die waarschijnlijk in het begin van de 20e eeuw gemaakt is, plaatste Patrick de volgende opmerking :

Bij de foto op het voorblad

De foto's op het voor- en achterblad tonen een object uit de verzamelingen van twee van onze leden. Elk verzamelend lid krijgt bij toerbeurt de gelegenheid om een voorwerp uit zijn verzameling op deze manier te exposeren. Een object waar hij/zij om welke reden dan ook een bijzondere band mee heeft. Over de reden daarvan wordt hieronder verteld.

Voor het voorblad van deze editie is het woord aan : **Patrick Berben**

Een "Etimat" van de Karamoja

Mijn verzameling "etnografica van de Oost-Afrikaanse pastorale volkeren" nam een aanvang in 1981. Een twintigtal reizen gingen richting Oost-Uganda, Zuid-Sudan, Zuid-Ethiopië en Noord-Kenya, met de focus op de materiële en sociale cultuur van deze veehoudende volkeren. Het object op de foto past in deze ervaring. Het is een "etimat" in de Karimojong taal (Oost-Uganda), ook "emedot" genoemd in de taal van de Jie. Te omschrijven als een afneembaar hoofddeksel (ca. 40 op 25 cm), dat op het midden- en achterhoofd wordt gezet, als indicatie van de status van een ouderling of krijger. Sommigen zien in het voorstuk een runderkop met twee horens, symbool van de nomadencultuur.

Dit exemplaar is van de hand van een Karimojong of Jie vakman uit de omgeving van Moroto in Uganda, het grensgebied met Kenya en de Turkana, en dateert uit de jaren 1970-80. Het is gefabriceerd op basis van menselijk haar en klei, bevestigd op een raamstructuur van ijzerdraad. Op de klei zijn geometrische patronen en kleuren aangebracht en het geheel is versierd met struisvogelveren, die status en groepsidentiteit aangeven.

Dit object heb ik aangekocht op het eind van de jaren 1980 in de galerij Watatu in Nairobi, die destijds ook focuste op etnografica. Deze galerij werd uitgebaat door de Duits-Amerikaanse Ruth Schaffner, pionier van de hedendaagse en tribale kunsten in Kenya. Ik herinner mij de eerste confrontatie met dit op eerste zicht wat buitenaards voorwerp. Plots stond ik oog in oog met een "etimat", eerder verborgen opgesteld in de galerij - maar herkenbaar voor het oog van de ingewijde. Ik wist onmiddellijk wat het was en zou niet weggaan zonder mijn verovering. Zo gaat dat met verzamelaars Ik herinner mij de opwindende van de trouvaille en het bonzen van mijn hart. Te koop? Betaalbaar? De verkoper in de galerij leek niet erg het belang ervan te onderkennen zodat ik flink kon afbieden.

Ook nu nog ben ik telkens weer gecharmeerd door de aanblik wanneer ik langs dit sublieme voorwerp loop, opgeborgen in een glazen kast. Er zit een schoonheid en perfectie in die zich steeds weer aan mij opdringt: evenwicht in de opbouw, broosheid en vergankelijkheid van de materialen, schoonheid ("a thing of beauty is a joy for ever") door de subtiele kleuren en geometrische tekening, een strak gecodeerd design. Top design, zouden wij nu zeggen. En vooral ook, de spiegel en de nostalgische echo van mijn vele reizen.

Op basis van de kwaliteit van dit stuk staat m.i. vast dat het een van de laatste echte exemplaren is, dat het geen seriewerk voor de markt is geweest, maar wel het werk van een lokale vakman (specialist) die werkte op basis van de traditie en de oude sjablonen van vorm en kleur.

tekst : Patrick Berben

foto : Jean-Marc Vandyck

Afgaand op het "chumapirit" type neksteuntje (met gespleten benen) dat men draagt, zijn dit waarschijnlijk West-Pokot. De foto stamt uit de tijd, dat de claycap nog met het eigen haar verweven was. Toen werd ook nog de haak met ponpon gedragen. Deze claycap gaat dus de afneembare haarkap vooraf.